

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
(ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
2020**

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Existimāvit ad se venīre hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concepit nomenque eius audire cupīvit.

Cum Octaviānus post victoriam Actiacam Rōmam redīret, homo quidam ei occurrit corvum tenens; eum instituerat haec dicere: «Ave, Caesar, victor imperātor». Caesaris multum interfuit corvum emere; itaque viginti milibus sestertium eum ēmit. Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam peridi».

Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiāle petit filiae sorōris, ipsa fēcit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των παραπάνω κειμένων.

Μονάδες 40

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

squalidā:	την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος στον συγκριτικό βαθμό
similem:	τον αντίστοιχο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
effigiēi:	την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού
quidam:	τη γενική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
parem salutatiōnem:	τη γενική του πληθυντικού αριθμού
Diu:	τον συγκριτικό βαθμό του επιρρήματος
more prisco:	την ονομαστική του ίδιου αριθμού
omen nuptiāle:	την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού
sacello quodam:	την ονομαστική του ενικού αριθμού
nocte:	τη γενική του πληθυντικού αριθμού

aliqua: την ονομαστική του ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος

Μονάδες 15

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

Existimāvit: το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
venīre: τη δοτική του γερουνδίου
aspexit: το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού στην άλλη φωνή
concēpit: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην άλλη φωνή
cupīvit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
redīret: τη γενική του ενικού αριθμού της μετοχής του ενεστώτα στο γένος του υποκειμένου
instituerat: την αφαιρετική του σουπίνου
dicere (το πρώτο του κειμένου): το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
Ave: το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα
interfuit: το απαρέμφατο του ενεστώτα
emere: το απαρέμφατο του παρακειμένου στην ίδια φωνή
docēret: το β' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
petit: την αφαιρετική του γερουνδίου
fēcit: το γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού στην άλλη φωνή
persedēbat: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

Μονάδες 15

Γ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

magnitudinis: είναι στο
effigiēi: είναι στο
Caesaris: είναι στο
milibus: είναι στο
filiae: είναι στο

Μονάδες 10

Γ1β. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

«**Id exemplum sutōrem quendam incitavit**».

Μονάδες 5

Σύνολο μονάδων 15

Γ2α. «**...ut corvum docēret parem salutatiōnem**»

«**...dum aliqua vox congruens proposito audirētur**»:

για καθεμία από τις παραπάνω δευτερεύουσες προτάσεις να αναγνωρίσετε το είδος της (μονάδες 2), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 4) και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 2).

Μονάδες 8

Γ2β. «**Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit**» (μονάδες 3)

«**Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sorōris, ipsa fēcit omen**» (μονάδες 2):

να συμπτύξετε τις δευτερεύουσες προτάσεις των παραπάνω χωρίων σε μετοχές.

Μονάδες 5

Γ2γ. «**Caecilia, uxor Metelli**»: να μετατρέψετε την παράθεση σε ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 2

Σύνολο μονάδων 15

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Νόμιζε πως ερχόταν προς αυτόν άνθρωπος με πελώριο ανάστημα και βρόμικη όψη, όμοιος με το είδωλο νεκρού. Μόλις τον είδε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να πληροφορηθεί το όνομά του.

Καθώς ο Οκταβιανός επέστρεφε στη Ρώμη μετά τη νίκη του στο Άκτιο, τον προϋπάντησε κάποιος άνθρωπος κρατώντας ένα κοράκι. Το είχε εκπαιδεύσει να λέει τα εξής: «Χαίρε, Καίσαρα, νικητή στρατηγέ». Ο Καίσαρας ενδιαφέρθηκε πολύ να αγοράσει το κοράκι. Το αγόρασε λοιπόν για είκοσι χιλιάδες σηστερτίους. Το παράδειγμα αυτό παρακίνησε κάποιον παπουτσή να μάθει σε ένα κοράκι τον ίδιο χαιρετισμό. Για πολύ καιρό κόπιαζε μάταια. Κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παπουτσή συνήθιζε να λέει: «Κρίμα στον κόπο μου!».

Ενώ η Καικιλία, η σύζυγος του Μετέλλου, αναζητούσε γαμήλιο οινώ για την κόρη της αδερφής της σύμφωνα με τις πατροπαράδοτες συνήθειες, η ίδια δημιούργησε τον οινώ. Δηλαδή, μια νύχτα καθόταν σε ένα μικρό ιερό με την κόρη της αδερφής της και περίμενε μέχρι να ακουστεί κάποια φωνή που να ανταποκρινόταν στο σκοπό τους.

- B1.** squalidā: **squalidiores**
similem: **simillimum**
effigiēi: **effigies**
quidam: **cuiusdam**
parem salutatiōnem: **parium salutationum**
diu: **diutius**
more prisco: **mos priscus**
omen nuptiāle: **omina nuptialia**
sacello quodam: **sacellum quoddam**
nocte: **noctium**
aliqua: **aliqui**

- B2** Existimāvit: **existimavisse**
venire: **veniendo**
aspexit: **aspicereris / aspicerere**
concēpit: **concipere**
cupivit: **cupient**
rediret: **redeuntis**
instituerat: **instituto**
dicere (το πρώτο του κειμένου): **dic**
Ave: **avete**
interfuit: **interesse**
emere: **emisse**
doceret: **docuissetis**
petit: **petendo**
fecit: **fieret**

persedēbat: persederint

Γ1.α. *magnitudinis*: είναι γενική της ιδιότητας στο *hominem*
effigiei: είναι δοτική αντικειμενική στο *similem*

Caesaris: είναι γενική του ενδιαφερομένου προσώπου στο απρόσωπο *interfuit*

milibus: είναι αφαιρετική της αξίας (συγκεκριμένης υλικής αξίας) στο ρ. *emit*
filiae: είναι δοτική προσωπική χαριστική στο ρ. *pēit*

Γ1.β. *Sutor quidam eo exemplo incitatus est.*

Γ2 α. *ut corvum doceret parem salutationem:*

- Δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση (καταφατική).
- Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι βουλητικές προτάσεις, διότι το περιεχόμενό της είναι απλώς κάτι το επιθυμητό. Ειδικότερα εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού, διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*incitavit*) και αναφέρεται στο παρελθόν. Ισχύει ο κανόνας της ιδιομορφίας στην ακολουθία των χρόνων, καθώς η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (συνχρονισμός της δευτερεύουσας με την κύρια πρόταση, στο μυαλό του ομιλητή).
- Συντακτικά λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *incitavit* της κύριας πρότασης.

dum aliqua vox congruens proposito audiretur:

- Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση (καταφατική).
- Εκφέρεται με έγκλιση υποτακτική (*dum* + υποτακτική) διότι εκφράζει προσδοκία-επιδίωξη. Ειδικότερα με χρόνο παρατατικό (*audiretur*), διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*persedebat*) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.
- Συντακτικά λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *expectabat* της κύριας πρότασης.

Γ2β. *Quo aspecto, Cassius timorem concepit.* (νόθη αφαιρ. απόλυτη)

Caecilia, uxor Metelli, more prisco omen nuptiale petens filiae sororis, ipsa fecit omen. (συνημμένη στο *Y Caecilia*)

Γ2γ. *Caecilia, quae uxor Metelli erat.*